

Fia-faia

Bagà

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Bagà
Emplaçament A la plaça Catalunya i plaça Galceràn de Pinós el dia 24 de desembre de cada any.

Coordenades:

Latitud: 42.25257
Longitud: 1.8618
UTM Est (X): 406110
UTM Nord (Y): 4678447

Classificació

Número de fitxa 08016-75
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Manifestació festiva
Segle XIII ?
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: Festa int. Nacional 2010. P. Immaterial de la UNESCO 2015
Accés Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Titular: Associació de la Fia-faia de Bagà. Pujada a Palau, 7. 08695 BAGÀ
Autoria de la fitxa Cortés Elía, M^a del Agua
Data de registre de la fitxa: dl., 12/01/2004 - 01:00

Descripció

Celebració característica de Bagà que es realitza el dia 24 de desembre a la nit. És un ritual festiu que es fa coincidint amb el solstici d'hivern, un ritual de foc com a garantia de nova llum i de fertilitat de vida.

Consisteix en la crema d'unes falles o torxes fetes d'una herba que rep el nom de faia a Bagà, la *Cephalaria leucantha*. Aquesta herba es cull i es fa assecar; amb ella es fan unes torxes entrellaçant l'herba amb ella mateixa, tan altes com sigui possible i proporcionalment gruixudes. Algunes arriben als sis metres d'alçada. Actualment la festa es concentra a la plaça Catalunya de la vila i encenen les faies a les 19 hores, fins que ja no es poden aguantar amb les mans i les tiren a terra, moment en que la gent aprofita per saltar per sobre. Antigament s'acompanyava amb la cantarella: "Fia-faia, que nostro senyor ha nascut a la paia" i el toc de les campanes de l'església. Després es reparteixen torrades amb allioli de codony. Abans d'iniciar-se la crema es fa una foguera a algun lloc de la muntanya, al lloc on es pon el sol, i des d'allà el foc és transportat per un grup de fallaires fent una davallada nocturna molt vistosa. En arribar a la població el foc es reparteix a la resta de faies.

Observacions:

L'any 2010 la Fia-faia de Bagà i de Sant Julià de Cerdanyola va ser declarada Festa Patrimonial d'Interès Nacional per la Generalitat de Catalunya. L'any 2015 va ser declarada Patrimoni Immaterial de la UNESCO junt a les falles d'estiu del Pirineu. L'any 2010 va ser declarada la festa de la Fia-faia de Bagà i Sant Julià de Cerdanyola com a festa patrimonial d'interès nacional per la Generalitat de Catalunya DOGC 24/11/2010

Història

L'origen de la Fia-faia és antic. El 1087 s'anomena com a topònim, que segons Serra Vilaró pot significar fageda. La festa podria tenir arrels paleocristianes d'un ritu de culte al sol que correspondria a la celebració dels solstici d'hivern, essent la Fia-faia una plegaria ritual per aturar l'escurçament dels dies. La memòria popular explica que la tradició ve dels nobles de Faia. Els nobles de Faia edificaren el seu castell proper a Bagà, la torre de la Faia. Aquests nobles estan documentats el 1254 i tenien el costum de baixar a Missa del Gall a Bagà (a 3 quilòmetres), fent els baganesos un cerimonial de rebuda, ritual que es va mantenir durant molt temps. Però de fet sembla que la faia és una tradició que té arrels pre-cristianes més antigues, derivada d'un culte generalitzat als Pirineus relacionat amb el solstici d'hivern i amb el d'estiu. Aquesta tradició es celebra també a Sant Julià de Cerdanyola i hi ha altres variants a altres indrets, com les falles d'Isil al Pallars Sobirà.

Bibliografia

CABANA, R. (1999). La Fia-faia un ritual ancestral del foc fecundant. Bagadanum vol. II, p. 41-47.
PLANES, J. (1993) Notes i hipòtesis per una interpretació de la Fia-faia. L'Erol nº 42. P. 32-35. SERRA VILARÓ, J. (1930). Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. 3 vols. Reedició de 1989 del Centre d'Estudis Baganesos.

